

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **R. J.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. Karin Juhásovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Húskova 19, proti žalovanej **Rapid life životná poisťovňa, a.s.** so sídlom v Košiciach, Garbiarska č. 2, IČO: 31690904, zastúpenej JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom so sídlom v Košiciach, Boženy Nemcovej č. 22, **o platnosti poistnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 37 C 159/2008, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. marca 2013 sp.zn. 11 Co 396/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi trovy dovolacieho konania v sume 67,88 € k rukám jeho právnej zástupkyne JUDr. Karin Juhásovej, advokátky so sídlom v Košiciach, Húskova 19, do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 1. júla 2011 č.k. 37C 159/2008-210 určil, že poistná zmluva UPD-K+ÚRAZ č. X. uzavretá dňa 6. novembra 2002 medzi žalobcom a žalovanou je platná a poistný vzťah vyplývajúci z tejto poistnej zmluvy naďalej trvá. Žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 642,72 eur. Vychádzal zo zistenia, že žalobca so žalovanou uzavreli uvedenú poistnú zmluvu na produkt UDP-K+ÚRAZ pre prípad smrti a dožitia s koncom poistenia 7. novembra 2012. Z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalovaná v konaní nepreukázala existenciu dohody o zmene poistnej zmluvy, pokiaľ ide o možnosť ukončenia poistenia a nepreukázala ani naplnenie niektorej zo skutočností spôsobujúcich neplatnosť poistnej zmluvy. Poistná zmluva nebola

neplatná pre chyby v písaní a počítaní. Dojednaná výška poistných súm bola jedným z určujúcich činiteľov, ktoré žalobcu viedli k uzavretiu poistnej zmluvy so žalovanou. Súd nemal za preukázané, že by poistná zmluva svojím obsahom alebo účelom odporovala zákonu, alebo ho obchádzala či bola v rozpore s dobrými mravmi. Ani skutočnosť, že zmluva mohla byť uzatvorená v dôsledku omylu nezakladá povinnosť zmluvných strán zmeniť zmluvu. Omyl konajúcej strany umožňuje uplatniť námietku relatívnej neplatnosti, pričom nie každý omyl je dôvodom neplatnosti. Druhá strana by o omyle musela vedieť, alebo ho vyvolala. Omylu sa však nemôže dovolávať ten, kto ho sám spôsobil. Nebol preukázaný žiaden dôvod zániku poistenia v zmysle Občianskeho zákonníka a ani Všeobecných poistných podmienok. Nebol preukázaný ani zánik povinnosti plniť z dôvodu nemožnosti plnenia v zmysle § 575 Občianskeho zákonníka. Výrok o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 13. júna 2013 sp.zn. 3 Co 63/2012 na odvolanie žalovanej potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny (§ 219 ods. 2 O.s.p.), žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Zhodne so súdom prvého stupňa považoval za neopodstatnenú námietku žalovanej, že došlo k zániku poistenia podľa § 575 Občianskeho zákonníka z dôvodu následnej nemožnosti plnenia spôsobenej zmenou právneho predpisu (zákon č. 92/2002 Z.z. o poisťovníctve v znení neskorších predpisov) po uzatvorení zmluvy a stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa, že z tohto dôvodu k zániku poistenia v danom prípade nedošlo. Plnenie nie je nemožné, ak ho možno uskutočniť aj za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi alebo až po dojednanom čase. Žalovanou v tomto smere tvrdené skutočnosti sú subjektívnymi dôvodmi na jej strane a nepredstavujú objektívnu (všeobecnú) nemožnosť plnenia nezávislú na osobe dlžníka ani na jeho vôli, ktorá by bola právnym dôvodom zániku dlžníkovej povinnosti svoj záväzok splniť. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka,“). Namietala, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že súdy opomenuli v rámci vykonávania dôkazov správny procesný postup podľa § 129 O.s.p. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd v odvolacom konaní posúdil vec aj podľa § 797 a nasl. Občianskeho zákonníka, teda z pohľadu zákonných

ustanovení, ktoré neboli predmetom právnych úvah pred súdom prvého stupňa. Ďalej namietala, že konanie je postihnuté inou vadou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci preto, že súdy nižších stupňov opomenuli svoju povinnosť podľa § 118 ods. 2 O.s.p., ako aj, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Dovolateľka tiež namietala, že súdy nevykonali podstatné dôkazy ňou navrhnuté a odvolací súd nepripustil dovolanie v otázkach zásadného právneho významu, ktoré žalovaná predostrela vo svojom odvolaní. Z uvedených dôvodov žiadala, aby dovolací súd rozsudky oboch súdov nižších stupňov zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie alternatívne aby žalobu v celom rozsahu zamietol. Navrhla, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

Žalobca sa k dovolaniu žalovanej vyjadril a uviedol, že sa plne stotožňuje so závermi odvolacieho súdu. Dovolacie dôvody žalovanej nie sú žiadnymi novými skutočnosťami a dôvodmi, pre ktoré by dovolanie malo byť prípustné. Bol toho názoru, že vo veci je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení, nakoľko dňom 7. novembra 2010 nastala poistná udalosť a vznikol mu nárok na vyplatenie poistnej sumy z titulu poistnej zmluvy, ktorej platnosti sa v konaní dovoláva. Vzhľadom k tomu, že nie sú dané dôvody dovolania ani vady konania namietané žalovanou, navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal mu náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia v sume 135,76 Eur.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 243 O.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 13. júna 2013 sp.zn. 3 Co 63/2012, podala včas oprávnená osoba (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že podané dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné a preto ho treba odmietnuť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovoláním je v danom prípade napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania žalovanej z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p. Z tohto dôvodu je zrejmé, že dovolanie nie je v zmysle § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Prípustnosť dovolania by v danom prípade prichádzala do úvahy len vtedy, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014 (ďalej len „§ 237 O.s.p.“); dovolací súd preto so zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či prípustnosť dovolania nezakladá niektorá z nich. Podľa § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku i uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalovaná procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. netvrdila a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Žalovaná namietala, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania (napr. práva zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod). V prejednávanej veci z obsahu spisu nevyplýva, že by žalovanej bolo niektoré z týchto práv odňaté.

Dovolateľka výslovne tvrdila, že k odňatiu jej možnosti konať pred súdom došlo v dôsledku nesprávneho postupu súdov nižšieho stupňa v rámci dokazovania listinami tým, že nerešpektovali správny procesný postup upravený ustanovením § 129 ods.1 O.s.p.

V zmysle § 129 ods.1 O.s.p. dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie.

Podľa citovaného ustanovenia sa dôkaz listinou v rámci pojednávania vykoná tak, že predseda senátu buď listinu prečíta alebo oznámi účastníkom konania jej obsah. Spôsob vykonania dôkazu musí byť zaznamenaný v zápisnici o pojednávaní. Zmyslom správneho spôsobu vykonania dôkazu listinou je dať účastníkom možnosť, aby sa vyjadrili k jej obsahu, prípadne vzniesli námietky voči nej. Účastníci tak v súlade so zásadou kontradiktórnosti konania a zásadou „rovnosti zbraní,, majú právo sa vyjadriť k jednotlivým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.).

Z obsahu spisového materiálu dovolací súd zistil, že vo veci prebehlo niekoľko pojednávaní, na ktorých súd vykonal dokazovanie oboznámením účastníkov s obsahom spisu ako aj s obsahom listinných dôkazov špecifikovaných podľa názvu a číslom listu spisu v súlade s procesným postupom ustanovenia § 129 ods. 1 O.s.p. Účastníkom konania bol následne daný priestor na vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom. Preto tvrdenia žalovanej, že

súdy nepostupovali procesne správne pri vykonávaní listinných dôkazov, sú nedôvodné a nezodpovedajú obsahu spisu.

Žalovaná ďalej v dovolaní namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na posúdení ustanovení § 797 a nasl. OZ, ktoré neboli predmetom právnych úvah pred prvostupňovým súdom bez toho, aby odvolací súd postupoval podľa § 213 ods.2 O.s.p. Inými slovami dovolateľka namietala tzv. „prekvapivosť“, súdneho rozhodnutia odvolacieho súdu.

V zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Odňatie možnosti konať pred súdom, ktoré bolo spôsobené tzv. prekvapivými, resp. nečakanými rozhodnutiami, podľa judikatúry najvyššieho súdu (pozri rozhodnutia pod sp.zn. 7 Cdo 102/2011, 2 Cdo 226/2011, 5 Cdo 46/2011) nastane vtedy, ak odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, pričom účastníkovi bolo odňaté právo namietat' správnosť (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššom súde. V týchto prípadoch spravidla odvolací súd vyvodil svoj (iný) právny záver zo skutočností, ktoré súd prvého stupňa výslovne právne neposudzoval, resp. nevyhodnotil a účastník v odvolacom konaní nemal dôvod namietat' a zdôvodňovať prípadné nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa.

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím súdu prvého stupňa a odkázal na jeho odôvodnenie v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, pričom za právne významné považoval rovnaké skutkové okolnosti ako súd prvého stupňa, ku ktorým mali účastníci možnosť sa vyjadriť. Na vec pritom aplikoval tie isté ustanovenia Občianskeho zákonníka ako súd prvého stupňa (pričom medzi nimi neboli ustanovenia § 797 a nasl. OZ) a svoje rozhodnutie nezaložil na iných právnych dôvodoch než súd prvého stupňa. V prejednáwanej veci teda jednoznačne nešlo o prípad odlišného právneho názoru odvolacieho súdu, preto bola dovolacia námietka žalovanej nedôvodná.

Žalovaná tiež namietala vady súvisiace s dokazovaním. Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok (len) neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno preto vyvodiť, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (viď R 125/1999).

Z obsahu dovolania vyplýva, že žalovaná namietala aj postup odvolacieho súdu, ktorý nevyhovoval jej návrhu na pripustenie dovolania v otázkach zásadného právneho významu, ktoré nastolila. K uvedenej námietke dovolací súd uvádza, že oprávnenie založiť prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, proti ktorému by inak dovolanie nebolo prípustné, zveruje ustanovenie § 238 ods. 3 O.s.p. odvolaciemu súdu. Táto možnosť pripustenia dovolania je vyhradená len pre riešenie otázok zásadného právneho významu. Posúdiť, či vo veci ide o riešenie takejto otázky (právnej otázky), prislúcha výlučne odvolaciemu súdu. Dôvod uvedeného záveru vyplýva z toho, že právne posúdenie veci patrí súdu, nie účastníkom konania. Ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku prípustnosť dovolania nevysloví, dovolací súd nie je oprávnený skúmať, či inak ide o vec zásadného právneho významu (porovnaj tiež R 38/1993, rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 16/2001, sp.zn. 3 Cdo 215/2007, sp.zn. 3 Cdo 254/2007, sp.zn. 3 Cdo 225/2009, sp.zn. 3 Cdo 20/2011).

Pokiaľ dovolateľka namieta, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., spočívajúcej v porušení postupu vyplývajúceho z § 118 ods. 2 O.s.p., dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v § 237 O.s.p. vymenovaná) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod, ktorý však možno uplatniť iba

v procesne prípustnom dovolaní (o tento prípad v preskúmanvej veci nešlo); sama procesná vada konania uvedená v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. prípustnosť dovolania nezakladá.

Žalovaná v dovolaní vyslovila aj nespokojnosť s právnym posúdením veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorý by v prípade opodstatnenosti mal za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia; samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by tak prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v konaní na súdoch nižšieho stupňa nebola žalovanej odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a keďže prípustnosť jej dovolania nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu priznal náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 67,88 € pozostávajúcu z vyjadrenia k dovolaniu v sume 60,07€ (podľa § 11 ods. 1 písm. a/ v spojení s § 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov) a režijného paušálu v sume 7,81€ (§ 16 ods. 3 cit. vyhlášky). Za úkon ďalšej porady s klientom dovolací súd náhradu trov nepriznal, pretože právna zástupkyňa zastupovala žalobcu aj v základnom konaní a navyše poradu s klientom nepreukázala.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. apríla 2015

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová